

Vergaderjaar 2024–2025

31 209

Schoon en zuinig

Nr. 262

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 december 2024

Met deze brief wordt de Tweede Kamer, mede namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp, de Minister van Economische Zaken en de Minister van Klimaat en Groene Groei, geïnformeerd over de gemaakte voortgang van de Nederlandse batterijenstrategie in 2024.¹

Gezien het grote belang van batterijen voor de energie- en mobiliteitstransitie en de daarmee samenhangende toename van het aantal batterijen in de samenleving, is een gecoördineerde aanpak binnen de overheid noodzakelijk. In 2020 is daarom de Nederlandse batterijenstrategie van start gegaan. Batterijen zijn onmisbaar voor de energietransitie en voor de verduurzaming van de mobiliteit. Tegelijk geeft deze ontwikkeling de mogelijkheid om de strategische onafhankelijkheid van Nederland te verbeteren. Met meer elektrificatie kan Nederland beter in de eigen energiebehoefte voorzien. De overgang gaat ook met uitdagingen gepaard. Over de hele batterijwaardeketen zal de snelheid niet overal hetzelfde zijn. Dit kan leiden tot bijvoorbeeld fluctuaties in grondstoffenprijzen. Los van fluctuaties is de algemene trend dat de groei van aantallen batterijen zich doorzet. Het doel van de batterijenstrategie is om de toename van het gebruik van batterijen in de samenleving veilig, verantwoord en duurzaam te laten verlopen en de kansen ervan slim te benutten.

De strategische aanpak heeft vijf pijlers: (1) grondstoffen, (2) circulariteit, (3) veiligheid, (4) economische perspectieven en (5) het energiesysteem. Onder deze pijlers vallen diverse acties, waarbij de meeste doorlopend zijn. In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste acties en de verantwoordelijke ministeries genoemd. In deze brief staat op hoofdlijnen een toelichting per pijler over de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied

¹ Zoals toegezegd in de Kamerbrief over de voortgang van de batterijenstrategie in 2023, Kamerstuk 31 209, nr. 249.

van batterijen, de voortgang van acties en de voorgenomen stappen voor komend jaar. In de bijlage bij deze brief is de voortgang per actie gedetailleerder beschreven. Bij elke pijler is dit jaar vooruitgang geboekt. Tegelijk zullen de ontwikkelingen de komende jaren doorgaan en blijft inzet op de batterijenstrategie nodig.

Pijler	Actie	Wie
Grondstoffen	1. Bevorderen leveringszekerheid grondstoffen	EZ, BHO, lenW
	2. Bevorderen verantwoorde winning	BHO
Circulariteit	3. Implementeren EU-Batterijenverordening	lenW
	4. Uitvoering producentenverantwoordelijkheid	lenW
	5. Verminderen batterijbranden bij afvalverwerkers	lenW
	6. Stimuleren circulaire batterijen	EZ, KGG, lenW
Veiligheid	7. Verbeteren kennis veiligheid	lenW, JenV, VRO
	8. PGS 37-1 en 37-2 verankeren in Omgevingswet	lenW
	9. Stimuleren Safe-and-Sustainable-by-Design	lenW
	10. Kenbaarheid veiligheid en regels	lenW
Economische perspectieven	11. Bevorderen uitwisseling kennis en samenwerking in de batterijensector	EZ, KGG, lenW
	12. Stimuleren innovatie	EZ, KGG, lenW
	13. Stimuleren NL participatie in EU-programma's	EZ
	14. Versterken bilaterale samenwerking	EZ, KGG, lenW
	15. Invoeren EV-batterijcheck	lenW, EZ, KGG
	16. Vaststellen internationale standaarden laadpalen	lenW, KGG
	17. Opleiden personeel op batterijgebied	EZ, SZW, OCW
Energie-systeem	18. Stimuleren innovatie energiediensten	KGG, VRO
	19. Inzetten flexibiliteit in het energiesysteem	KGG, lenW, VRO
	20. Onderzoek wegnemen dubbele heffing energiebelasting batterijopslag	FIN, lenW

Pijler 1: Grondstoffen

In 2024 heeft het kabinet kansen in kaart gebracht om de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen voor batterijen te vergroten en de positie van Nederlandse bedrijven in de keten te versterken. Het versterken van de leveringszekerheid vindt plaats onder de Nationale grondstoffenstrategie (NGS). Zo wordt onder meer rond de jaarwisseling het Nederlands Materialen Observatorium (NMO) gelanceerd. Verder is per 1 maart 2024 de heer Allard Castelein als Speciaal Vertegenwoordiger Grondstoffenstrategie benoemd. Ook op het vlak van internationale en bilaterale samenwerking op het gebied van kritieke grondstoffen zijn in 2024 verdere stappen gezet. Complementair aan de NGS is de Europese *Critical Raw Materials Act* (CRMA). Deze is voorjaar 2024 van kracht geworden. Hierin zijn verschillende kwantitatieve doelstellingen opgenomen om de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen richting 2030 te verhogen, onder meer via het doel dat recycling voorziet in 25 procent van de jaarlijkse Europese vraag naar kritieke grondstoffen. Zoals in het regeerprogramma (bijlage bij Kamerstuk 36 471, nr. 96) is aangegeven, start het kabinet met een traject gericht op het aanleggen van reserves voor

kritieke grondstoffen. Hier wordt ook gekeken naar de mogelijkheid van een Europees stelsel onder de CRMA².

De inspanningen om tot een verantwoorde winning van batterijgrondstoffen te komen zijn in 2024 voortgezet. Onder meer zijn de eerste projecten gestart onder het *European Partnership for Responsible Minerals*. Daarnaast is er een expertsessie georganiseerd met het maatschappelijk middenveld en kennisinstellingen met betrekking tot de verschillende handelingsperspectieven, zoals geïdentificeerd in de NGS.

Pijler 2: Circulariteit

Een verbeterde circulariteit verhoogt het aanbod aan grondstoffen en vermindert de benodigde primaire gewonnen grondstoffen en de ecologische en CO₂-voetafdruk van batterijen. Vorig jaar heeft mijn voorganger de Kamer uitgebreid geïnformeerd over de Europese Batterijenverordening die toen aangenomen is. Vanaf 18 februari 2024 zijn de wettelijke eisen in de verordening officieel van toepassing in alle EU-lidstaten. Circulariteit staat in de verordening centraal. De Europese Commissie richt zich nu op de praktische uitwerking van de verordening, door diverse uitvoerings- en gedelegeerde handelingen in meer uitgewerkte regels om te zetten. Ook in het Nederlandse recht moeten bepalingen worden geïmplementeerd via een uitvoeringsbesluit. Het ontwerp van een uitvoeringsbesluit ter implementatie van de Batterijenverordening zal in het eerste kwartaal van 2025 aan de Kamer worden gestuurd. Daarnaast is er blijvende inzet op het verbeteren van de producentenverantwoordelijkheid en het verminderen van batterijbranden bij afvalverwerkers.

De Europese Batterijenverordening vormt een goed startpunt om tot circulaire batterijen te komen. Om te zorgen voor een goede invulling en uitvoering in de praktijk is er dit jaar gewerkt aan levensduurverlenging, het ontwikkelen van recyclingcapaciteit en innovatie om de hoeveelheid benodigde kritieke grondstoffen te verminderen. Zo worden Batterijen als productgroep uitgewerkt in de context van het Nationaal Programma Circulaire Economie en de Nationale Grondstoffenstrategie. Hiervoor is een expertteam geformeerd met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven en wetenschap. Dit team ontwikkelt een routekaart op circulaire en weerbare batterijen, inclusief concrete stappen in samenwerking met de batterijensector. Dit wordt gedaan in samenhang met het dit jaar gestarte Nationaal Groeifonds (NGF)-programma *Material Independence & Circular Batteries*. Onder het NGF-programma wordt bijvoorbeeld materiaalraffinage en recyclingtechnologie ontwikkeld. Met de Voorjaarsnota 2024 zijn door de voormalig Minister van Economische Zaken en Klimaat middelen toegekend om deze innovaties te ondersteunen.

Pijler 3: Veiligheid

Veiligheid blijft een prioriteit binnen de batterijenstrategie. Het is noodzakelijk om door te gaan met het vergroten van kennis over veiligheid en te zorgen dat de benodigde kennis bij de relevante actoren terecht komt. Waar nodig wordt ook regelgeving aangepast.

Het Ministerie van VRO heeft het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid opdracht gegeven om een onderzoek uit te voeren naar de brandveiligheid van thuisbatterijen in woningen. Ook is de Werkgroep Brandveiligheid van Lichte Elektrische Voertuigen opgericht. Verder informeerde

² Kamerstuk 32 852, nr. 319

mijn voorganger de Kamer vorig jaar over de publicatie van twee richtlijnen in de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS 37–1 en 37–2)³. Dit zijn technische richtlijnen voor bedrijven en overheden om de risico's te beperken van lithium-ion batterijen in Energie Opslag Systemen (EOS) en de bedrijfsmatige opslag van lithium-ion batterijen en accu's. Het voornemen is dat deze richtlijnen in 2026 zijn verankerd in de Omgevingswet. Bedrijven en overheden kunnen deze richtlijnen nu al gebruiken. Op de website van het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) wordt uitgelegd welk instrumentarium de Omgevingswet hiervoor biedt.⁴

Het concept van Safe-and sustainable-by-design (SSbD) is een belangrijk concept om de veiligheid en duurzaamheid van batterijen te bevorderen. SSbD houdt in dat in een zo vroeg mogelijk stadium van het product- en procesontwikkeling de veiligheid en duurzaamheid worden meegewogen in het ontwerp. Om dit concept specifiek voor batterijen verder te ontwikkelen laat het Ministerie van IenW het RIVM in 2025 een nader onderzoek uitvoeren.

Pijler 4: Economische perspectieven

Innovatie is belangrijk om onze welvaartspositie in een veranderende wereld te behouden en uit te breiden. Vanuit Azië en Noord-Amerika zien we veel ontwikkelingen op het gebied van batterijen, terwijl we in Europa geen dominante positie hebben in de batterijwaardeketen. Gezien het belang voor ons toekomstig verdienvermogen is batterijtechnologie opgenomen als één van de tien prioriteiten binnen de Nationale Technologiestrategie⁵, als onderdeel van de technologie *Energy Materials*.

Om het Nederlandse batterij-ecosysteem en de bijbehorende waardeketen te versterken heeft mijn voorganger in 2022 samen met experts van kennisinstellingen en bedrijven de Actieagenda Batterijsystemen⁶ opgesteld. De uitvoering van de Actieagenda Batterijsystemen ligt bij de betrokken bedrijven en kennisinstellingen, maar wordt ondersteund door het Rijk en de Topsectoren. Een grote bron van financiële middelen voor de uitvoering van de Actieagenda zijn programma's uit het Nationale Groeifonds (NGF). Zo is het programma *Material Independence & Circular Batteries*, met een budgetomvang van € 296 miljoen subsidie, dit jaar van start gegaan. Het Battery Competence Cluster-NL (BCC-NL) speelt een centrale rol in de ontwikkeling van het Nederlandse batterij-ecosysteem en heeft een coördinerende rol in het NGF-programma.

Via motie 36 259, nr. 14, van Kamerleden Van der Lee en Piri heeft de Kamer verzocht te onderzoeken hoe Nederland proactief kan deelnemen aan de Europese alliantie voor batterijen (EBA). De EBA is een samenwerkingsverband tussen enerzijds de Europese Commissie en anderzijds de Batteries European Partnership Association (BEPA). De BEPA bestaat uit bedrijven, kennisinstellingen en sectororganisaties. In overleg met BCC-NL beogen wij dat BCC-NL toetreedt tot de BEPA. Daarbij zijn een aantal Nederlandse bedrijven en een instelling al individueel lid van de BEPA. Het kabinet geeft hiermee uitvoering aan deze motie.

Een belangrijke schakel voor de verdere ontwikkeling van de Nederlandse waardeketen en het verzilveren van het verdienpotentieel op batterijtechnologie is internationale en bilaterale samenwerking. Daarom zijn in 2024 innovatie-, handels- en economische missies georganiseerd, onder meer

³ <https://publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl/>

⁴ <https://iplo.nl/thema/externe-veiligheid/pgs-37-1-37-2-houden-wijziging-bal>.

⁵ Kamerstuk 33 009, nr. 140.

⁶ Kamerstuk 31 209, nr. 239.

om kansen te verkennen en bedrijven de gelegenheid te geven om hun activiteiten in het buitenland uit te rollen. Voor 2025 blijft inzet op bilaterale samenwerking belangrijk om de Nederlandse economische kansen te vergroten en onze strategische onafhankelijkheid te versterken.

Voor gebruikers van de grotere type batterijen, zoals in elektrisch vervoer, is het belangrijk om te weten wat de gezondheidsstatus van de batterij is. Via motie 32 813, nr. 751, van Kamerlid Peter de Groot heeft de Kamer verzocht om een uniforme batterijcheck in te voeren en inzichtelijk te maken hoe deze batterijcheck door de consument zelf gedaan kan worden gedurende de levensduur van het batterijpakket. Via de Batterijverordening wordt met een typegoedkeuring na invoering van Euro 7 inzicht in de gezondheidsstatus van het batterijpakket verplicht. De markt biedt inmiddels een breed scala aan merkonafhankelijke en universele batterijmeetsystemen aan. De motie wordt hiermee als afgedaan beschouwd en deze actie vanuit de batterijenstrategie is daarmee afgerond.

Pijler 5: Energiesysteem

In een volledig CO₂-vrij elektriciteitssysteem is vooral sprake van beperkt regelbare en variabele bronnen, namelijk zon en wind. Door eigen opwek en interconnectie van het elektriciteitsnet met andere landen in Europa is er een grotere strategische onafhankelijkheid van onze energievoorziening. Dit toekomstige energiesysteem vraagt ook om meer flexibiliteit, batterijen zijn hier één van de oplossingen voor. Batterijen kunnen, door op de juiste momenten flexibiliteit te leveren, een rol spelen in het oplossen van netcongestie en het waarborgen van leveringszekerheid in het toekomstig energiesysteem. In alle gevallen is het belangrijk om batterijen congestieneutraal aan te sluiten en dus netcongestie niet te verergeren. Een belangrijke stap hierin voor grootschalige batterijen is het tijdsduurgebonden transportrecht (ATR85), waarbij aangeslotenen een korting krijgen op de nettarieven in ruil voor aanpassing van het netgebruik. Via de pijler energiesysteem ligt er een belangrijke link met de Routekaart Energieopslag. Vanuit de Routekaart wordt gewerkt aan een update waarover de Kamer eveneens eind 2024 wordt geïnformeerd.

Net als afgelopen jaren ontwikkelt de batterijensector zich snel. Dit biedt kansen voor Nederland. Het benutten ervan versterkt tegelijk ook de strategische onafhankelijkheid, zeker in Europees verband. In lijn met de Nederlandse grondstoffenstrategie zetten wij onder andere in op het stimuleren van innovatie en het bevorderen van circulariteit. Het batterij-ecosysteem in Nederland kent veelbelovende startups en de bedrijven worden steeds volwassener. Naast de economische aspecten wil het kabinet de veiligheid en duurzaamheid van batterijen verder verbeteren. Eind 2025 wordt de Kamer wederom over de voortgang van de Nederlandse batterijenstrategie geïnformeerd.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
C.A. Jansen